

ЛІТЕРАТУРА

1. Малєєва І. І. Дидактична гра – шлях до опанування іноземної мови в початковій школі. Вісник психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. Київ, 2015. URL: <https://cutt.ly/kc8nHrE> (дата звернення 10.04.2021 р.).
2. Мила О. П. Дидактичні ігри як засіб розвитку пізнавальної активності учнів на уроках англійської мови: навч.-метод. посіб. з англійської мови. Вінниця, 2013. 50 с.
3. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навч. посібник. К.: Ленвіт, 2005. 208 с.

Бойчук Г. Б.

група АМ–43 (Тернопільський національний

педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Задорожна І. П.

СПОСОБИ СЕМАНТИЗАЦІЇ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Лексична компетентність є невід’ємним компонентом англомовної комунікативної компетентності і важливим об’єктом навчання. Тому у навчальному процесі особливої ваги набувають питання оволодіння лексичними навичками.

Ознайомлення з новими лексичними одиницями починається з семантизації, тобто розкриття значення нових лексичних одиниць. Семантизацією називають процес і результат повідомлень таких відомостей промовну одиницю, які дозволяють використовувати її в тому чи іншому виді мовленнєвої діяльності. Головною вимогою до навчальної семантизації є адекватність, тобто відповідність потребам того виду мовленнєвої діяльності, для здійснення якого необхідна ця мовна одиниця [5, с. 91–92].

Арсенал засобів семантизації, тобто введення лексичних одиниць, які вчитель може застосувати з метою розкриття значень слів і словосполучень, досить широкий, зокрема:

- семантизація іменників за допомогою демонстрації предметів, або їх зображення на картинці, фотографії. Мета зорової наочності – представити предмет чи елементи дії, які можна сприймати зором та ілюструвати семантично важливі ознаки значень. Словесний компонент семантизації доповнює сприйняте зором і в разі необхідності інтерпретує те, що представлено наочно. Співвідношення словесного та наочного компонентів семантизації, а також форма останнього залежать від типологічних особливостей іншомовного слова, а також ступеня абстрактності його значення [1, с. 20];
- семантизація дієслова з допомогою ілюстрації рухів, міміки, пантоміміки або зображених дій «скелетним» малюнком на дошці, картинці, з допомогою відеокліпа;
- семантизація прикметників шляхом демонстрації різних предметів або їх зображень, у яких яскраво виражені якості (колір, розмір, форма, малюнок);
- семантизація числівників з використанням картинок з різним числом предметів або самих предметів;
- семантизація прислівників з допомогою різних показників (часу – рано, пізно, часто; географічної карти – далеко, близько; розміщення в кімнаті; використання картинок; кінофрагментів);
- семантизація займенників з участю вивчаючих (особових та присвійних займенників), з використанням положення різних предметів в приміщенні, відповідних картинок;
- введення вигуків з допомогою намальованих ситуацій. Потрібно звернути увагу, що суттєва різниця у вимові вигуків незалежно від того, що зовні вони можуть бути подібними на вигуки в рідній мові;

- семантизація слів та словосполучень в контексті, якщо він підказує необхідне значення;
- введення збірних слів за допомогою слів з конкретним значенням (огірки, помідори – овочі);
- семантизація синонімів та антонімів у системі з іншими уже відомими словами та словосполученнями [4, с.13–14].

До перекладних способів семантизації відносяться:

- переклад слова відповідними еквівалентами рідної мови;
- переклад-дефініція, завдяки якому крім еквівалента рідною мовою учням пояснюється збіг або різниця у значенні слова.

Наприклад:

Big – великий (означає величину, розмір);

Great – великий (знаменитий, величний).

Вищенаведені способи семантизації мають свої недоліки та переваги. Безперекладні способи розвивають мовленнєву здогадку, створюють опори для запам'ятовування, посилюють асоціативні зв'язки. Разом з тим безперекладні способи потребують більше часу, ніж перекладні та завжди забезпечують точність розуміння [3, с. 205].

Переклад економний у часі, універсальний у застосуванні, але збільшує можливість мовної інтерференції. Вдаватись до перекладу з метою семантизації значень нових слів доцільно тоді, коли значення ЛО не можна розкрити за допомогою перелічених вище способів (абстрактні поняття тощо). Крім того, переклад є найлегшою формою семантизації. Застосування його доцільне щодо слів, значення яких у рідній та іноземній мовах збігаються (наприклад, молоко, вода, любов, спати тощо). У тих випадках, коли сфери значень відповідних слів у двох мовах дещо відрізняються, вчитель повинен застосувати переклад – пояснення [2, с. 51–52].

Вибір способів семантизації залежить від ряду факторів, а саме: 1) від якісних характеристик слова; 2) від його приналежності до активного чи пасивного мінімумів; 3) від ступеня навчання та мовної підготовки учнів; 4) від форми презентації нових слів; 5) від місця проведення етапу ознайомлення. Наприклад, презентація нових слів учителем, самостійна робота над словами в процесі читання нового тексту в класі, ознайомлення з словами в процесі самостійного виконання лабораторної роботи (або слухання фонозапису) у лінгафонному кабінеті, розкриття значення нових слів удома [3, с. 206].

Новий лексичний матеріал слід опрацювати як в ізольованому вигляді, так і в контексті, оскільки контекстуальне значення слова не завжди є його основним номінативним значенням. Питання про характер ознайомлення з активним і пасивним словником вирішується по-різному і зводиться в основному до двох альтернатив: 1) в процесі ознайомлення з новою лексикою різниці бути не повинно, вони з'являються лише на етапі закріплення; 2) в залежності від знання матеріалу ознайомлення та закріплення нової лексики повинні будуватись по-різному [3, с. 208].

Ознайомлення із новими ЛО зводиться до наступного: 1) проводиться аналіз нової лексики з метою визначення труднощів і, відповідно, їх групування; 2) визначається кількість нових слів та форма організації ознайомлення з ними; 3) визначаються способи семантизації лексики та шляхи їх представлення – індуктивний чи дедуктивний; 4) пояснюється кожне слово окремо та підбирається ілюстративний матеріал; 5) визначаються типи і види вправ для первинного відпрацювання та відповідно їх виконання [3, с. 209].

На основі проаналізованого нами матеріалу, можна дійти висновку, що основними завданнями вчителя є правильна семантизація лексичних одиниць відповідно до вікових та психологічних особливостей учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурлаков М. О. Зорованаочність як засібсемантизаціїіноземної лексики. Іноземнімови. 2005. № 1. С. 20–21.
2. Вишневецький О. І. Методика навчанняіноземнихмов: навч. Посіб. 2– гевид.,перероб. і доп. Київ: Знання, 2011. 206 с.
3. Гальскова Н. Д., Гез Н. И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика учеб. пособие для студ. линг. ун-тов и фак. ин.яз. высш. пед. учеб. Заведений. 3–е изд., стер. Москва: Издательский центр «Академия», 2006. 336 с.
4. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справочное пособие / Е. А. Маслыко, П. К. Бабинская, А. Ф. Будько и др. Минск: Высшая школа, 1992. 522 с.
5. Общая методика обучения иностранным языкам: Хрестоматия / Сост. А. А. Леонтьев. Москва: Русский язык, 1991. 330 с.

Боярчук М. В.

група АМ–43 (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Клименко А. О.

ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИЙ КОМПОНЕНТ У ПРОГРАМІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТАРШИХ КЛАСІВ

На сьогоднішній день термін «лінгвокраїнознавство» у різних країнах трактують по-різному. На думку Веклича Ю. І. [1, с. 5], лінгвокраїнознавство – відносно молода і поки що недостатньо розроблена і вивчена галузь лінгвістики, основне завдання якої полягає у виявленні зв'язків між мовою і культурою народу, що є носієм цієї мови. Лінгвокраїнознавство співвідноситься із загальним країнознавством як систематизованою сукупністю наукових знань.

В сучасній науковій та методологічній літературі лінгвокраїнознавство аналізується у двох вимірах: перший, лінгвокраїнознавство – це аспект методики викладання іноземних мов, в якому досліджуються питання відбору та прийомів подачі студентам відомостей про країну, мова якої вивчається, з метою забезпечення практичного володіння даною мовою.

З іншого боку, лінгвокраїнознавство – це аспект навчання іноземної мови (поряд з лексичним, фонетичним, граматичним), який відбиває національно-культурний компонент мовного матеріалу. Кінцевою метою засвоєння лінгвокраїнознавчого аспекту є формування у студентів лінгвокраїнознавчої компетентності, тобто цілісної системи уявлень про основні національні традиції, звичаї та реалії країни, мова якої вивчається, що дозволяє студентам асоціювати з мовною одиницею ту ж саму інформацію, що й «носії» цієї мови і досягати повноцінної комунікації.

За словами Веклича Ю. І. [1, с. 6] комунікативна компетентність включає соціокультурну компетентність, яка, в свою чергу, охоплює країнознавчу та лінгвокраїнознавчу компетентності.

Спочатку ми повинні зазначити що собою являє країнознавча компетентність. Відповідно до Веклич Ю. І. та Сабітової А. П. [1, с. 6], цей вид компетентності означає знання учнів про культуру країни, мова якої вивчається (знання історії, клімату, географії, державного устрою, економіки, традицій та звичаїв, особливостей побуту, тощо).

В свою чергу, лінгвокраїнознавча компетентність окреслює володіння учнями особливостями немовленневої (жести, міміка, постань, що супроводжуються висловлюваннями) та мовленневої поведінки носіїв мови у окремих ситуаціях спілкування. Тобто сформованість цілісної системи уявлень у учнів щодо суспільно-політичних та національно-культурних особливостей держави, що їм надає право асоціювати з окремою мовною одиницею ту ж інформацію, що й носії цієї мови, а саме досягти у такий спосіб повноцінної комунікації.